

Partnervold mod mænd og kvinder og kærestevold blandt unge

Omfanget, karakteren og udviklingen
samt indsatsen

mod vold i nære relationer

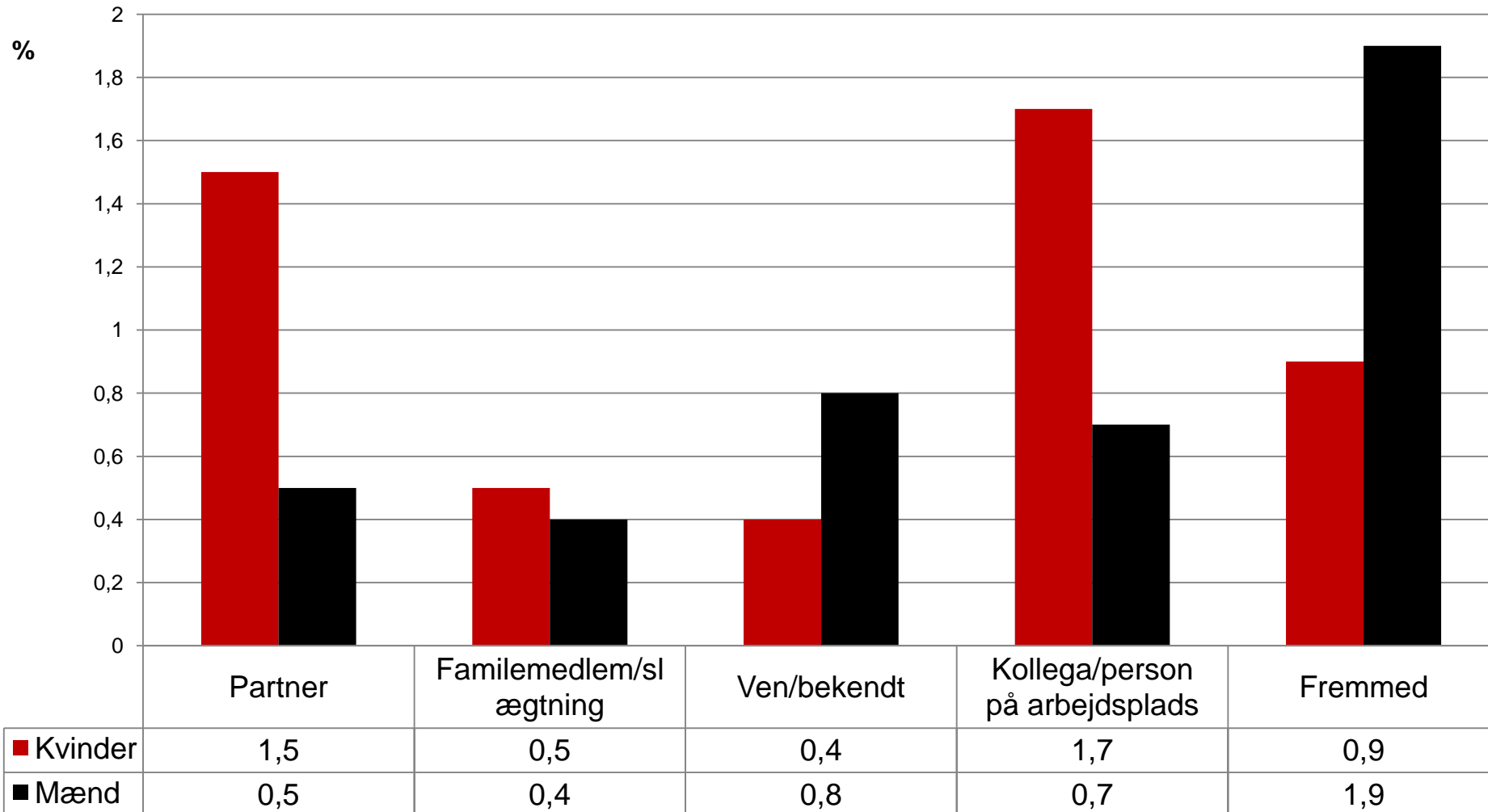
Karin Helweg-Larsen

Statens Institut for Folkesundhed

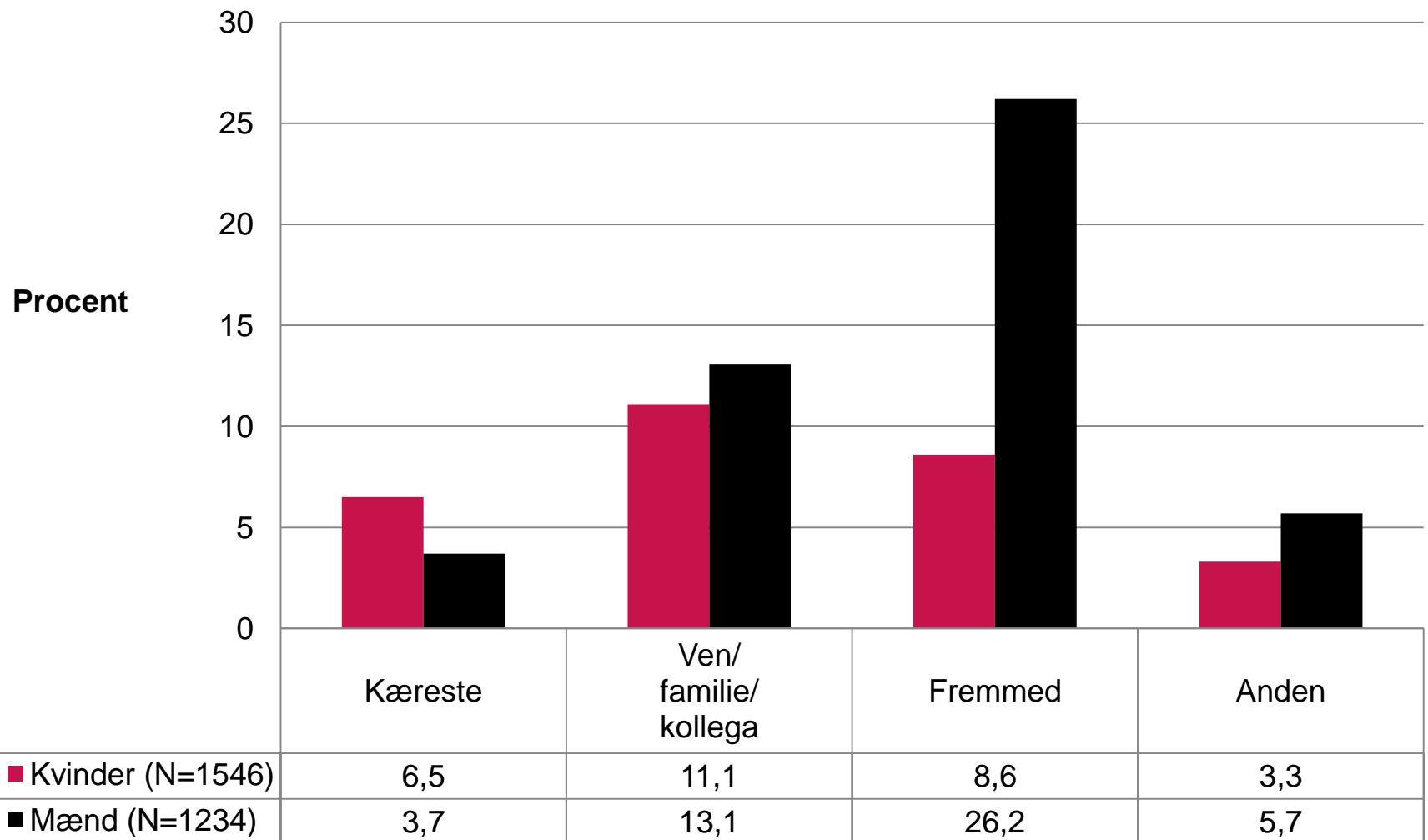
Kønsforskelle i omfanget af fysisk voldsudsættelse og forskelle i følger af voldsudsættelse

- Mænd er generelt mere udsat for vold end kvinder
- Men fysisk partnervold er langt hyppigere mod kvinder end mod mænd
- Partnervolden foregår ofte i det skjulte, i det private rum der burde være trygt
- Både for mænd og kvinder er partnervold tabubelagt og ledsaget af skam og afmagt
- Følgerne af partnervold omfatter utryghed, angst, depression og psykosomatiske symptomer
- Udsættelse for anden vold end partnervold synes at give færre følger – og har især for mænd kun få psykiske følger.

Andelen af 16-74-årige mænd og kvinder udsat for fysisk vold det seneste år, fordelt på relationen til voldsudøverne

Fysisk, psykisk og/eller seksuel vold mod unge, 16-24-årige, fordelt på relationen til voldsudøvere

Forebyggelse er vigtig –

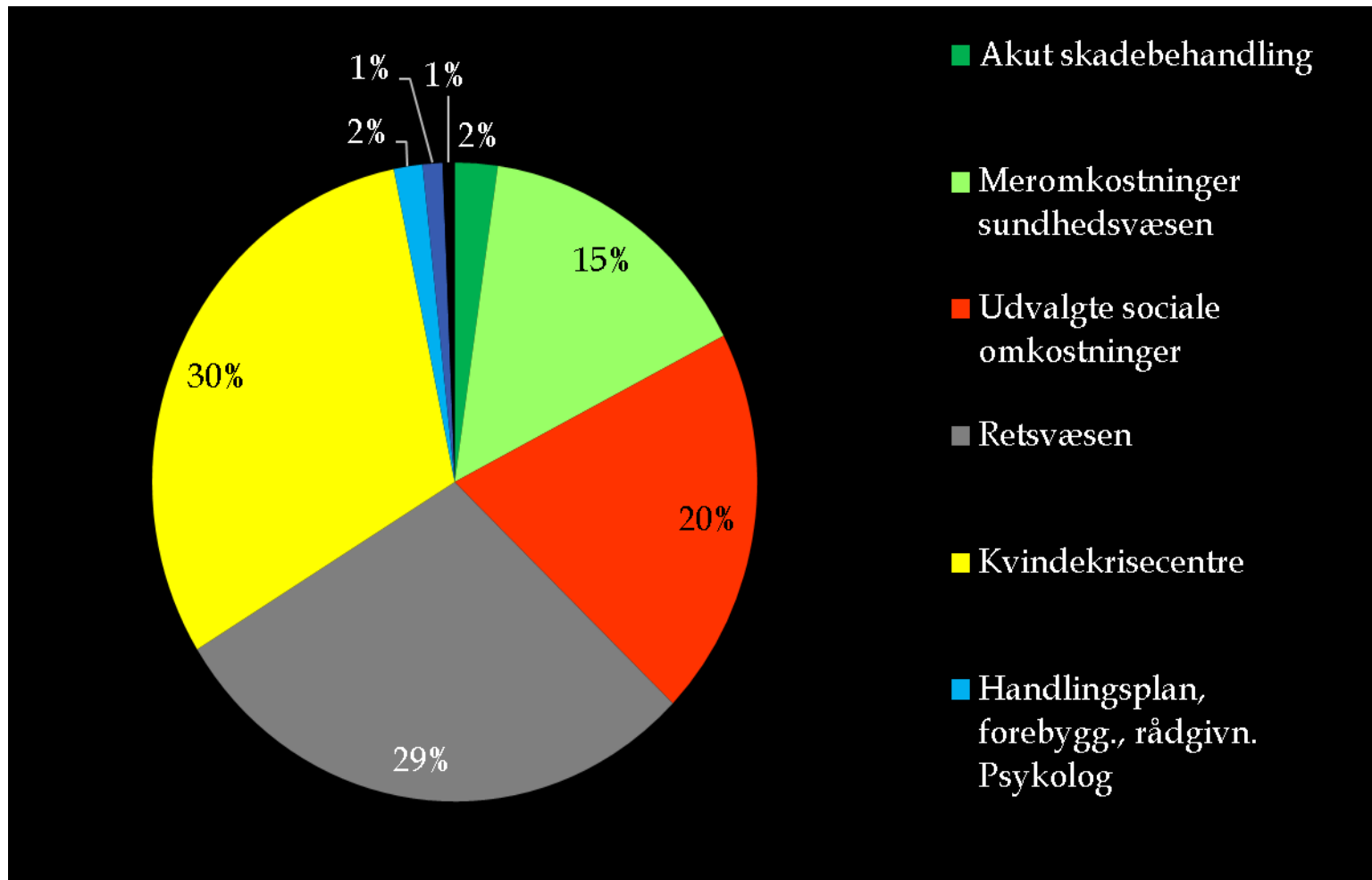
Der er stort sociale, økonomiske og personlige konsekvenser af voldsudsættelse: især for kvinder

- Sygefravær
- Forringet erhvervsevne
- Tab af job

- Boligløs

- Social isolation

- Langsigtede følger for børn der er vidne til vold i hjemmet
- Fælles forældremyndighed; ængstelse for børnene

- Immigrant kvinder; hjemsendelse

Hovedresultater; Danmark

Samfundets omkostninger er minimum ½ mia. kr./år pga kvinders udsættelse for vold i nære relationer

Politi, domstole, kriminalforsorg, krisecentre, sundhedsvæsen, sociale udgifter (overførselsindkomst tabt arbejdsindkomst)

Danske strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer

- Partnervold skal blandt andet forebygges gennem en målrettet indsats overfor unge kvinder og mænd. De unge skal lære at sætte grænser og sige fra overfor kærestevold. Allerede i Folkeskolen skal der sættes fokus på bekæmpelse af partnervold og voldens følger for børnene. Endeligt skal det gøres klart, at ansvaret for at underrette de kommunale myndigheder går forud for tavshedspligten.
- Som en del af strategien skal voldsudøvere oplyses om, hvor og hvordan de kan komme i behandling. Der vil være særligt fokus på oplysning til voldsudøvere med indvandrerbaggrund.

Danske strategi

- Strategien skal også fremme en holdningsændring, der omfatter kvinder, mænd, kolleger, venner, naboer. Vold i familien er ikke et privat problem, og alle skal være med til at stille op, sige fra og sige nej til partnervold.
- Skadestuepersonale og praktiserende læger vil ofte møde voldsramte kvinder og mænd. Derfor skal disse faggrupper have mere information og viden om de eksisterende støttemuligheder, så de kan vejlede og henvise voldsofrene til den bedst mulige hjælp.

Kan vi forebygge vold og seksuelle overgreb og har vi tilstrækkelig viden om risikofaktorer og effekten af forebyggelse ?

Et historisk tilbageblik over forskning om vold og vold i nære relationer (partnervolden) i Danmark

- Var vi sent ude?
- Har vi forsket i 'forkerte' problemstillinger?
- Ved vi nok om de sociale følger af voldsudsættelse ?

Den aktuelle viden

- Er den sporadisk?
- Bliver forskningsresultaterne anvendt?
- Er der tilstrækkeligt samarbejde mellem fagfrobund, NGO'er og forskere?

Er der effektive forebyggelsestiltag ?

Forskningen om 'Vold i nære relationer' og om seksuel vold er i Danmark etableret inden for forskellige fagområder

Fokusområder og forskningsinstitutioner:

1. Køn
2. Socialpolitik/socialt arbejde
3. Kultur
4. Minoritetsforhold
5. Kriminologi
6. Psykologi
7. Folkesundhed

Enkeltvist og samlet er der solid forskningsbaseret viden og mulighed for en vidensbaseret indsats

Men der er behov for fortsat tværfaglig samarbejde med henblik på optimeret forebyggelse

1. Justitsministeriet i samarbejde med Flemming Balvig, Kbh. Universitet: Offerundersøgelser
2. SFI; Else Christensen siden 1982/84
3. Socialstyrelsen; Udsatenhed fra 1996: Krisecenterstatistik
4. Statens Institut for Folkesundhed: Voldens omfang og konsekvenser – Nordisk & internationalt samarbejde siden 1998
5. Ligestillingsafdelingen/ministeriet siden 2000-tallet

'Vold i familien'

Fokus har været på:

- Kønsrollers betydning
- Parternes indbyrdes afhængighed
- Risikofaktorer for **voldsudøvelse**: maskuline normer/misforstået maskulinitet– og i mindre grad på risikofaktorer for **voldsudsættelse**: sociale faktorer og offerroller
- Retsvæsenets behandling af voldssager
- Konsekvenserne for børnene i familier med vold

Voldens årsag

Citat fra Else Christensen og Inger Koch-Nielsen: Landsdækkende interview-undersøgelse i 1990 med fokus på vold ude og hjemme:

- ”Vold har formentlig aldrig nogen enkel eller simpel årsag. Spørgsmålet om, hvad der er voldens årsag, er derfor i en vis forstand meningsløst, hvis man ikke samtidigt præciserer på hvilket niveau svaret skal gives:**
- Hvad udløste volden i den akutte voldssituation?**
  - Hvad er der gået forud?**
  - Skal der søges samfundsmæssige eller dybde psykologiske forklaringer?”**
- ”Den følelsesmæssige nærhed mellem den voldsramte og voldsudøveren er væsentlig for forståelsen af voldens betydning for den voldsramte.”**

Danske national handlingsplaner

En lang række tiltag, overvejende mhp støtte til ofre og behandlingstilbud til voldsudøvere – mindre fokus på primær forebyggelse

- **2002:** Bekæmpelse af vold mod kvinder i hjemmet, med fokus på partnervold
  - **Støtte til ofrene**
  - **Aktiviteter rettet mod voldsudøvere**
  - **Aktiviteter rettet mod fagfolk**
  - **Viden og information**
- **2005-2008:** Bekæmpelse af vold mod kvinder og børn i familien
- **2009:** Strategi mod vold i nære relationer

Troværdige data

Det er ikke let at opnå troværdige og sammenlignelige data

Vold mod kvinder (og partnervold mod mænd) sker ofte i det private, intime rum, og kan ikke observeres direkte

Omfanget vil ofte blive alvorligt undervurderet, hvis data kun omfatter officielle kilder, såsom politirapporteret vold

Danmark er unik ved at have tilgængelige og troværdige data i gennem befolkningsundersøgelser og

i en række forskellige registre som kan kobles til hinanden på individbasis

Hvorfor er data om vold vigtige?

Viden om omfanget og karakteren og kønsperspektivet er basis for at kunne iværksætte kønsspecifikke forebyggelsesinitiativer, dvs:

- Primært – at forebygge at vold opstår
- Sekundært – at stoppe volden og undgå at den gentages
- Tertiært – at mindske (forebygge) følgerne af volden

Effekten af indsatsen kan ikke vurderes uden 'gode data'.

Statens Institut for Folkesundhed og Ligestillingsafdelingens kortlægning af partnervold (mænds vold mod kvinder), 2004, 2007, 2012

Datakilderne

Registerdata:

- Politianmeldt vold
- Skadestuekontakter pga vold
- Dødsfald pga vold

Krisecenterstatistik

Befolkningsundersøgelser:

- Voldsofferundersøgelser
- Sundheds- og sygelighedsundersøgelser

Hvad belyses i 2012-rapporten:

Kvinders og mænds udsættelse for fysisk vold generelt

Udsættelse for fysisk vold, trusler om vold og seksuelle overgreb fra nuværende eller tidligere partner:

1. Ofrene
2. Voldsudøverne
3. Støtten til volds ofre
4. Aktiviteter rettet mod udøvere
5. Træning af professionelle
6. Statslige initiativer
7. Evaluering af indsats: nationale handleplaner

Der er begrænsninger (bias) i både register- og i data fra spørgeskemaundersøgelser

Kriminalstatistik:

- Afhængig af lovgivning og retssystem: kontakter voldsofre politiet ?
- Offerkompensation/skadeserstatning: Hvad kan offeret 'få ud af' anmeldelsen
- Politiets behandling af ofre: store ændringer over årene, og stor forskel landene imellem
- Personlige grænser for anmeldelse og relation til voldsudøver: socialt velstillede anmelder måske sjældnere, og bestående parforhold hæmmer for anmeldelse

Skadestuedata:

- Afhængig af ofres villighed til at "sige det er vold" når skadestuesekretær spørger
- Kun mest alvorlige tilfælde, der ses på skadestuerne
- Datakvalitet afhængig af personalets registreringspraksis og dets opmærksomhed på at skader kan skyldes vold

Krisecenterstatistik:

- Sociale faktorer, fx tab af bolig, indvandrerproblematik (vold fra danske mænd mod kvinder fra andre lande) har betydning for behovet for ophold

Befolkningsundersøgelser:

- Individuel tolkning af "vold"
- Fokus, medier, kampagner
- Unge mere 'villige' til at svare 'Ja' på spørgsmål om voldsudsættelse, og har måske lavere tærskel for at opfatte handlinger som 'vold' end ældre voksne.

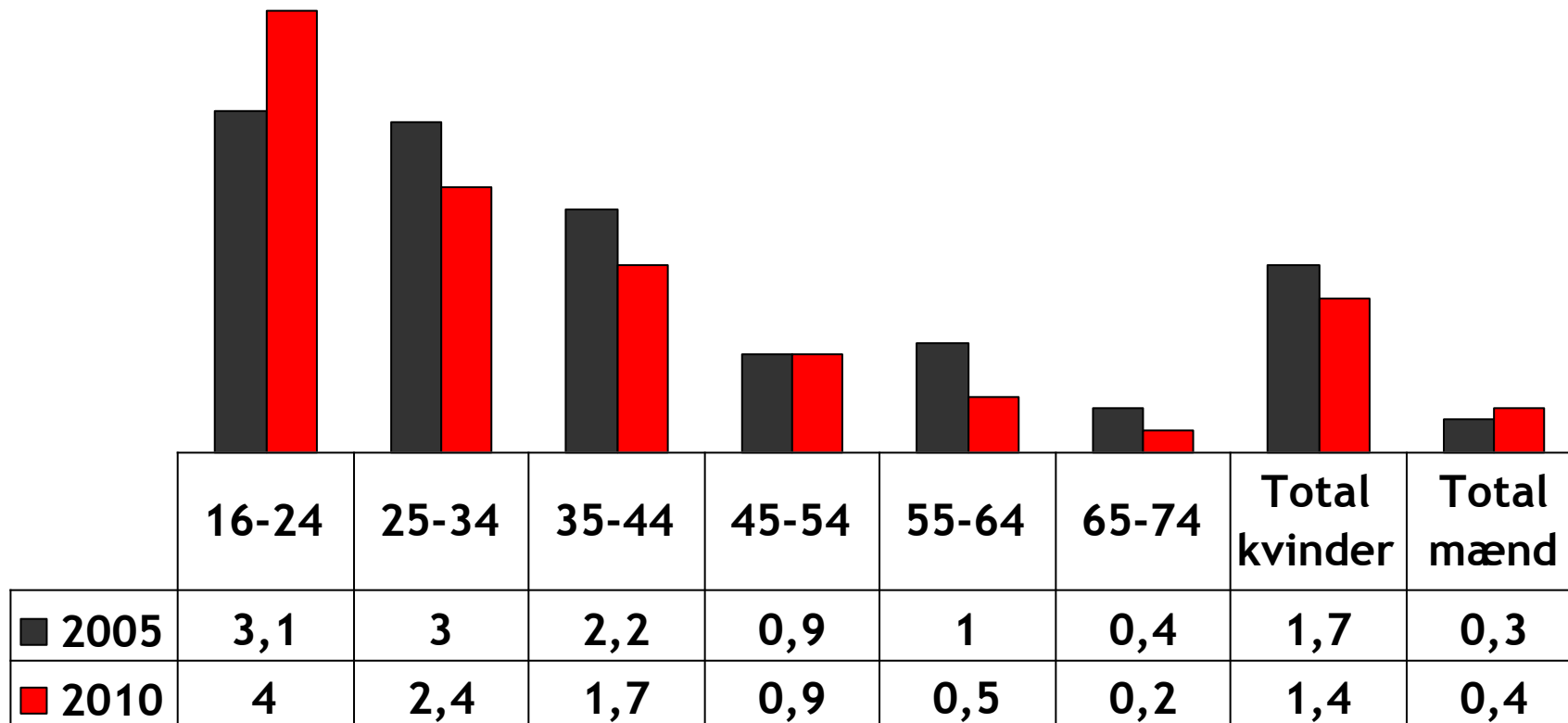
Omfanget af vold mod kvinder og mænd

- 46 kvindekrisecentre i Danmark – 3 centre for voldsudsatte mænd (men flere krisecentre for mænd i krise): ca. 2000 indflytninger pr. år – få krisecenterophold blandt mænd skyldes partnervold
- Ca. 26.000 kvinder og ca. 10.000 mænd er årligt udsat for fysisk partnervold - beregnet ud fra svar i spørgeskemaundersøgelsen, Sundhed og sygelighed i Danmark 2010 (groft estimat – dvs. kan være mellem 20.000 og 35.000 kvinder.
- 470 kvinder politianmelder årligt vold fra en samboende person – og kun ca. 70 mænd
- Ca. 1.800 kvinder kontakter årligt en skadestue pga. vold i bolig og fra en nær relation – kun ca. 300 mænd

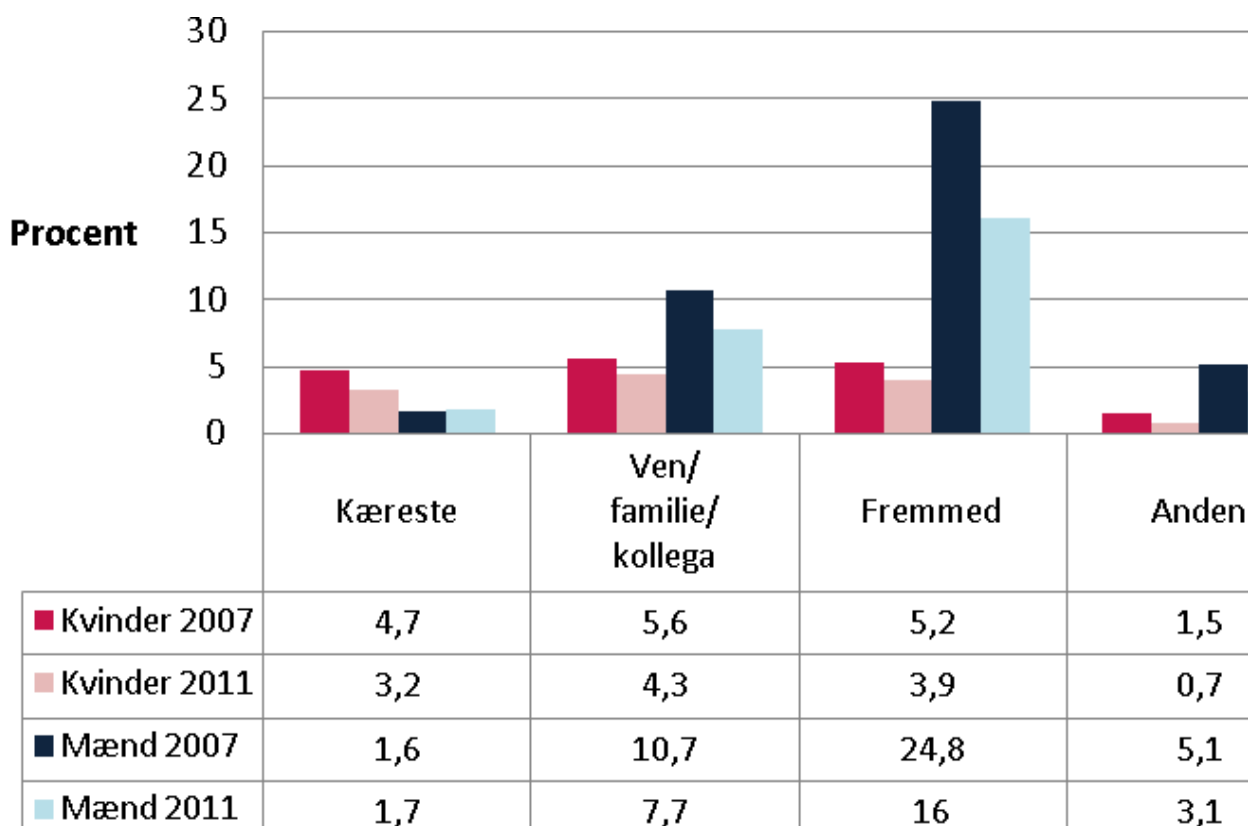
Udviklingen i fysisk partnervold mod kvinder og mænd i Danmark 2005-2010: blandt kvinder tendens til fald, både ud fra spørgeskemaundersøgelser, politianmeldelser og skadestuekontakter

Statens Institut for Folkesundheds *Sundheds-og sygelighedsundersøgelser i 2005 og 2010: Svar på spørgsmål om udsættelse for forskellige former for fysisk vold og hvem der gjorde det.*

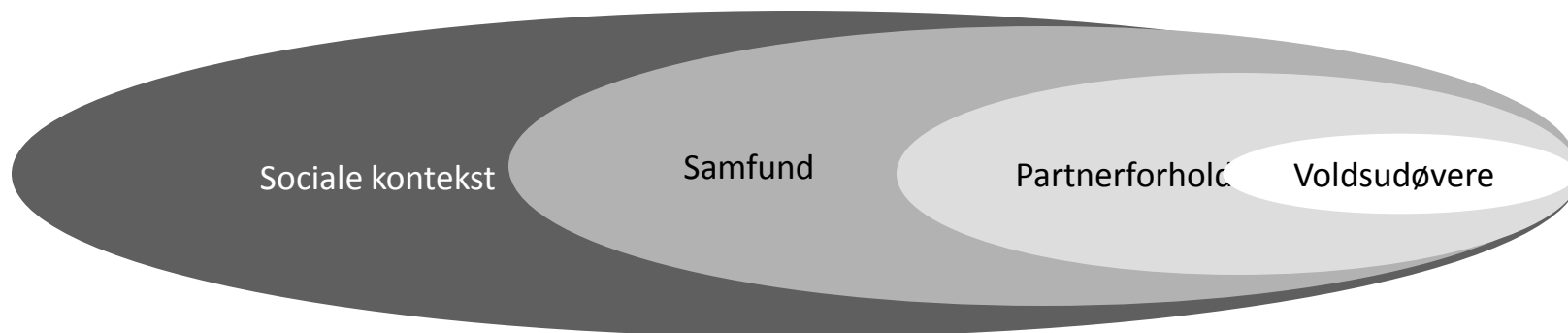
Procentandel kvinder udsat for fysisk vold seneste år, på aldersgrupper, og andel mænd

Udviklingen i udsættelse for fysisk vold blandt 16-24-årige, 2007-2011

Faktorer der har sammenhæng med partnervold og med seksuel vold

Kulturelle normer:

- Manderollen 'familiens overhoved'
- Accept af vold som konfliktløsning
- Maskulinitet, associeret til magt, æresbegreber og aggression
- Rigide kønsroller

Samfundsmæssige:

- Fattigdom, lav social status
- Arbejdsløshed

Individuelle

- Ægteskabelige konflikter
- Økonomisk afhængighed
- Social isolation

Voldsudøvere

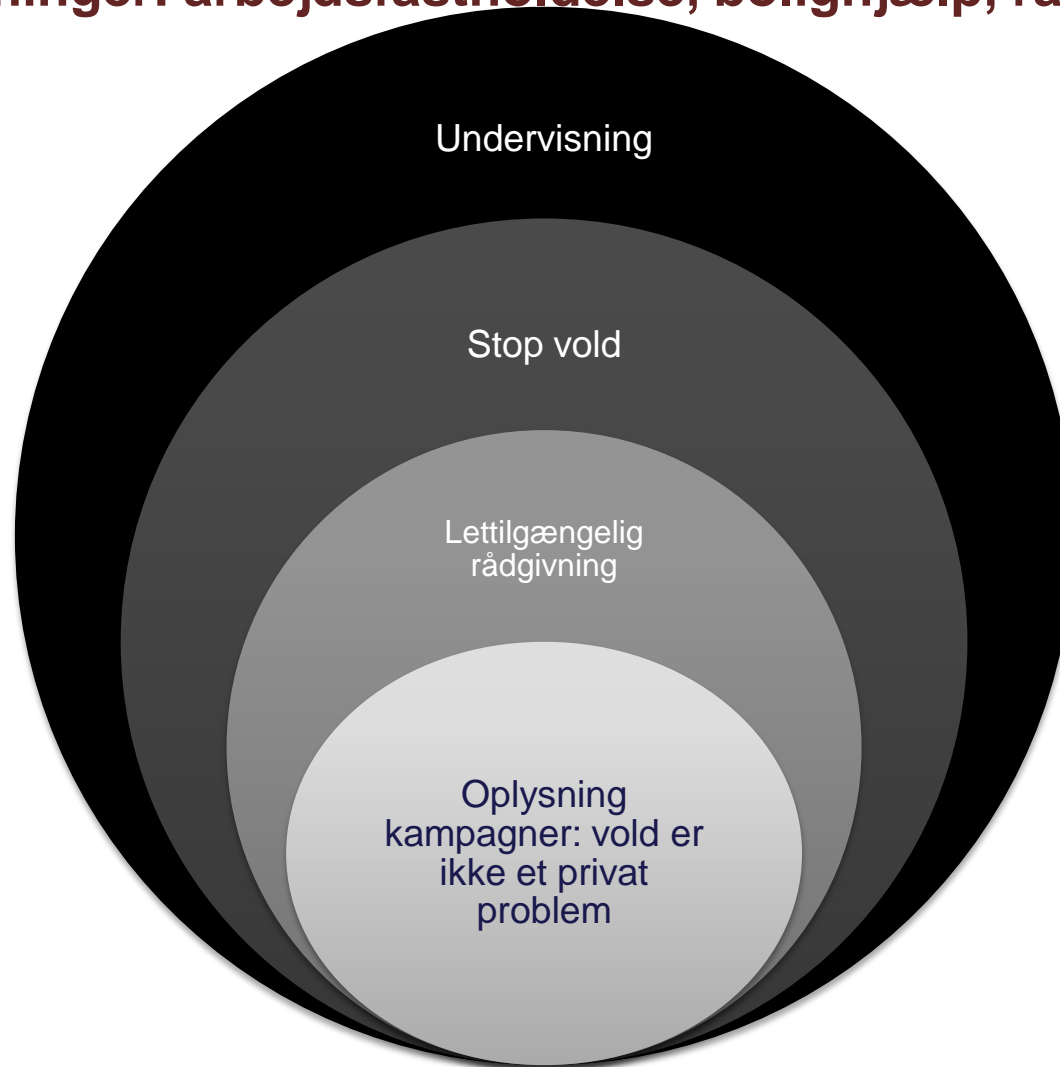
- Vidne til vold mod mor
- Fraværende far
- Seksuelle overgreb og fysisk vold i barndommen
- Alkohol misbrug

I have the
right to
protection

Fremtidige indsats (opfølgning)

Mere undervisning i folkeskolen – og også inden for kriminalforsorgen: konflikthåndtering – tidlig opsporing af voldsudsatte for at stoppe volden bl.a. gennem sociale støtteordninger: arbejdsfastholdelse, bolighjælp, rådgivning

”Jeg tror man skal sørge for at bygge et ordentligt samfund op, hvor folk trives – så er der en chance for, at de behandler hinanden ordentligt”

